

EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

Istungidokument

30.9.2009

B7-0085/2009

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

nõukogu ja komisjoni avalduste alusel
vastavalt kodukorra artikli 110 lõikele 2
G20 tippkohtumine Pittsburghis

Lothar Bisky, Jürgen Klute, Miguel Portas
fraktsiooni GUE/NGL nimel

RE\791584ET.doc

PE428.689v01-00

ET

Ühinenud mitmekesisuses

ET

Euroopa Parlamendi resolutsioon G20 tippkohtumise kohta Pittsburghis

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse 2. ja 3. aprillil 2009. aastal Londonis toimunud G20 tippkohtumise järeldusi;
 - võttes arvesse Jacques de Larosière'i juhitava kõrgetasemelise ELi finantsjärelevalve ekspertrühma 25. veebruari 2009. aasta aruannet, mis on koostatud Euroopa Ülemkogu 2009. aasta kevadiseks kohtumiseks;
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi 6. mai 2009. aasta õigusloomega seotud resolutsiooni ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiive 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ seoses keskasutustega seotud pankade, teatavate omavahendite kirjete, suure riskide kontsentreerumise, järelevalvesüsteemide ja kriisijuhtimisega¹;
 - võttes arvesse komisjoni teatist Euroopa finantsjärelevalve kohta²;
 - võttes arvesse komisjoni ettepanekut alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate kohta³;
 - võttes arvesse 4. ja 5. septembril 2009. aastal Londonis toimunud G20 rahandusministrite kohtumise järeldusi;
 - võttes arvesse 24.–25. septembril 2009. aastal Pittsburghis toimunud tippkohtumisel heaks kiidetud riigijuhtide avaldust;
 - võttes arvesse kodukorra artikli 110 lõiget 2,
- A. arvestades, et maailm kannatab tõsise ja sügava majandussurutise all ning ei ole veel selge, kas sellest kujuneb majanduskriis, mis on sama painajalik kui eelmise sajandi 30. aastate kriis;
- B. arvestades, et praegune majanduslangus on kõige sügavam pärast Teist maailmasõda ja OECD prognoosi kohaselt kaasneb sellega 2009. aastal seitsme riigi rühma (G7) järsk majanduslangus, mis ulatub 3,7 %ni SKPst;
- C. arvestades, et finantssüsteemi kokkuvarisemine on põhjustanud reaalmajandusele niisuguseid probleeme nagu töökohtade suur kaotus, elatustaseme langus, inimeste kodust ilmajäämine ning tohutu surve pensionitele ja sotsiaalkindlustussüsteemidele;

¹ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2009)0367.

² KOM(2009)252.

³ KOM(2009)207.

- D. arvestades, et kõige rohkem kannatavad vaesemate riikide elanikud; toiduainete kiiresti kasvavad hinnad mõjutavad tõsiselt sadu miljoneid inimesi ja ennustatakse, et majandussurutis jätab sel aastal tööta veel 50 miljonit inimest; Maailmapanga hinnangu kohaselt on kriisid tõuganud äärmisse vaesusse veel 90 miljonit inimest, kes peavad toime tulema vähem kui 1,25 USA dollariga päevas, seades seega kahtluse alla selle, kas vaesuse vähendamiseks seotud ÜRO aastatuhande arengueesmärged on võimalik saavutada; arvestades, et arenenud riigid peavad selle eesmärgi saavutamiseks tunduvalt rohkem ressursse eraldama;
- E. arvestades, et sissetuleku ja jõukuse suurenev ebavõrdsus (kasvavad tulud ja jõukus, palgatulude osa järsk langus rahvamajanduse kogutuluses) viimase 30 aasta jooksul oli finantsturgude investeringute hiigelkasvu ja varade hinnamulli peamine tõukejõud; arvestades, et nii finantsturgude liberaliseerimise neoliberaalne poliitika kui ka lühiajaline suundumus aktsionäride vara iga hinna eest suurendada on osutunud täielikult läbikukkunuks;
- F. arvestades, et juhtivate poliitikute ja ettevõtjate ning peavoolu majandusteadlaste ühine veendumus, et „vaba turg reguleerib end ise” ja et turujõudude vaba toimimine tagab ressursside tõhusa ja tulemusliku jaotumise, on finants- ja majanduskriisi näol kindlalt ümber lükatud;
- G. arvestades, et finantskriis ja reaalmajanduse langus põimituna muude struktuursete teguritega (kliimamuutus ja keskkonna olukorra halvenemine, toidu- ja energiakriis, kaubandus jne) näitavad, et tegemist on kaasaegse kapitalismi süsteemse kriisiga;
- H. arvestades, et kogu maailmas on riigid andnud pankadele ja finantsasutustele abirahaks hiigelsummasid ja ainuüksi ELi liikmesriigid on kiitnud heaks riigiabi meetmed või tagatiseid kogusummas 363,1 miljardit eurot (30,5 % ELi SKPst); arvestades, et selline poliitika viib finantssektorite kahjumite sotsialiseerimiseni, kui selle asemel tuleks võtta meetmeid pankade väärtuslike varade jätkusuutlikuks riigistamiseks;
- I. arvestades, et praegune kriis tõstab esile vajaduse koondada kogu maailma majanduslik ja poliitiline võim kriisi lahendamisele kooskõlastatud fiskaalpoliitika abil ning ohjeldada finantsturgusid; arvestades, et kõige arenenumad riigid, eelkõige USA ja Jaapan, ja EL ei suuda enam probleeme üksinda lahendada,

Uus finantskord

1. rõhutab, et tippkohtumisel kinnitati G20 staatuse õiguspärasus toimida maailmamajanduse küsimuste kõige tähtsama koordineerimismehhanismina; märgib, et selline samm tähendab seda, et G20 tõrjub kõrvale G7 ja G8, mis on valdavalt rikkad riigid; on arvamusel, et see sümboliseerib asjaolu, et nüüd puudub kõige rikkamatel tööstusriikidel võim maailmamajandust üksinda valitseda; rõhutab, et sellise sammuga tunnustatakse, et piiratum G8 on lootusetult ajast maha jäänud, sest sellest on välja jäetud sellised kiiresti arenevad riigid nagu Hiina, India, Lõuna-Aafrika, Mehhiko ja Brasiilia;
2. rõhutab siiski, et isegi G20 on üksnes maailmamajanduse osa; toonitab seetõttu ÜRO

tähtsat rolli majanduskriisist ülesaamisel, eelkõige maailma kõige vaesemate riikide hädavajaduste rahuldamisel;

3. avaldab kahetsust, et G20 liikmed ei ole suutnud täita endale aprillis 2009 Londonis toimunud tippkohtumisel võetud eesmärki võtta viivitamata tugevaid meetmeid uue majanduskorraga seotud normide loomiseks; on arvamusel, et riigi omandis olevaid panku ja finantssektorit vajatakse kiiresti krediidi suunamiseks sotsiaalselt ja keskkondikult kasulikesse investeringutesse, millega luuakse hea kvaliteediga ja töötajate õigustega arvestavaid töökohti; on seisukohal, et otsuste tegemine finantssektori krediidipoliitika küsimuses peab toimuma avalikkuse demokraatliku järelevalve all ning töötajate ja tarbijate demokraatlikul osalusel;
4. suhtub kriitiliselt sellesse, et senini ei ole sellise uue korra keerukat struktuuri välja töötatud; peab kahetsusväärseks, et finantsturgusid reguleerivad normid on endiselt eri jurisdiktsioonides väga erinevad; kritiseerib teravalt Euroopa ja Ameerika poliitikute seas laialt levinud seisukohta, et finantssektori kiirem ja ulatuslikum reguleerimine ainult häiriks või kahjustaks turge;
5. toetab mõne G20 riigijuhi algatust selgelt määratleda pankurite tulemustasud ja vähendada nende ülemäära kõrgeid palku; rõhutab tungivat vajadust ohjeldada juba niigi hästi tasustatud pankurite tulemustasusid; suhtub kriitiliselt sellesse, et G20 tippkohtumise riigijuhtide avalduses ei nimetatud palkade konkreetseid ülempiire ja et tippkohtumisel ei jõutud lõplikule üksmeelele tippjuhtidele makstava tasu osas; peab kahetsusväärseks, et rühm jõudis üksmeelele ainult pankurite aastalõpuhüvitise piiramist käsitleva ettepaneku põhijoontes;
6. on veendunud, et kriisis ei tule süüdistada üksnes finantstööstuse ahneid juhte, vaid samavõrra ka USA ja peaaegu kõikide Euroopa Liidu liikmesriikide valitsusi ning Euroopa Liidu institutsioone, sest nad kõik on propageerinud finantsturgude liberaliseerimist; on arvamusel, et selliseid tulemustasude maksimisega seotud ähmaselt määratletud „siduvaid eeskirju“ esitatakse ka selleks, et avalikkust rahustamiseks näidata, et midagi on ette võetud;
7. tunneb heameelt G20 rühma kokkuleppe üle, mille kohaselt tuleks pankadelt nõuda, et nad säilitaksid teatava osa laenudest, mida nad ümber struktureerivad ja varaga tagatud väärtpaberitena edasi müüvad, kuid kritiseerib teravalt asjaolu, et kapital, mida pangad hoiavad positsioonide katmiseks, tõenäoliselt üksnes kahekordistub ja uusi eeskirju ei hakata kohaldama enne järgmise aasta lõppu; peab kahetsusväärseks G20 soovi, et Baseli komisjon töötaks aasta lõpuks välja ainult väga ebamääraselt määratletud minimaalse ülemaailmse likviidsusnormi eeskirjad; rõhutab, et terviklik reguleerimine võib toimuda ainult sõltumatult kontrollitud avaliku teabe alusel ja see ei tohi põhineda reguleeritud üksuse erateabel; nõuab tungivalt Basel II esimese samba kapitali adekvaatsuse põhjalikku läbivaatamist, sest selle varade riskikaal põhineb osaliselt pankade eraomanduses olevatel sisemudelitel;
8. rõhutab vajadust tugevdada reitinguagentuure käsitlevaid eeskirju ja parandada reitinguagentuuride üle teostatavat järelevalvet kogu maailmas; juhib tähelepanu, et huvide konflikt reitingutegevuse ja nõustamise või muude tulutoovate teenuste või toodete müügi vahel kliendile, kes soovib saada parimat võimalikku reitingut, on ilmne ja

vältimatu; juhib tähelepanu, et seetõttu tuleb luua ka avalik-õiguslik Euroopa krediidiireitinguagentuur, et tulla toime huvide konfliktidega, mis raskendavad krediidiireitingu protsessi;

9. on seisukohal, et finantssektor peab pöörduma tagasi oma esialgse funktsiooni juurde ning tegutsema eelkõige üldsuse huvides, leppima madalama kasumiga ja lisatasude maksmise süsteemiga, mis ei oleks seotud lühiajalise kasumi, vaid riskide vältimise ja pikaajaliste eesmärkidega; juhib tähelepanu, et tööstusriikide, eelkõige USA ja mõnede ELi liikmesriikide finantstööstus on ühiskonna heaoluks liiga suur ning seda tuleb vähendada normaalsemate mõõtmeteni; rõhutab, et seda võiks toetada laiapõhjalise finantstehingute maksuga; avaldab kahetsust, et G20 liidrid tegid Rahvusvahelisele Valuutafondile üleandeks ainult uurida sellise finantstehingute maksu võimalust, mis annaks panuse praeguse finantskriisi kulude kandmisesse ning aitaks vältida tulevasi kriise;
10. rõhutab vajadust võtta karme ja kooskõlastatud meetmeid maksuparadiiside, maksudest kõrvalehoidumise ja kapitali ebaseadusliku väljavoolu likvideerimiseks; tuletab juhtidele meelde esimesel G20 tippkohtumisel antud lubadust, et „pangasaladuse ajajärk on möödas”; rõhutab seetõttu vajadust, et rahvusvahelised korporatsioonid avalikustaksid oma kasumi;

Turgude suunamine, kriisi vastu võitlemine ning töökohtade ja õiguste tagamine

11. juhib tähelepanu asjaolule, et kõik näitajad osutavad sellele, et kriis ei ole veel lõppenud; hoiatab sellega seoses 1930. aastate suure majanduskriisi ajal tehtud vigade kordamise, eriti palkade kärpimise eest; rõhutab OECD nõuet, mille kohaselt valitsused peavad jätkama oma riikide majanduse stimuleerimist, kuna kasvav tööpuudus ja nõrk eluasemeturg pärsivad jätkuvalt erasektori nõudlust, ning et praegused madalad intressimäärad tuleks hetkel säilitada; rõhutab, et riikidel on võimalus oma majandus ümber suunata, tehes suuri investeeringuid „rohelistesse” ja „valgetesse” töökohtadesse säästva arengu, avalike teenuste ja hoolduse valdkonnas ning propageerides tööaja vähendamist palka vähendamata, et seista vastu tööpuudusele ning anda töötajatele võimalus töö- ja eraelu ühitamiseks; kritiseerib teravalt uusliberaalset keelekasutust riigijuhtide avalduses, nt „tugevdada meie töötajate võimet kohaneda turu muutuvate nõudmistega”;
12. rõhutab seoses olukorraga Euroopa Liidus oma üleskutset komisjonile ja nõukogule koostada täiendav „Jätkusuutliku arengu, tööhõive ja sotsiaalse kaasamise Euroopa investimisprogramm”, mille maht oleks vähemalt 1% ELi SKPst ja millega peaksid kaasnema sarnased riiklikud investimisprogrammid liikmesriikides;
13. märgib ära G20 riigijuhtide avalduses toodud vajadust välja töötada läbipaistev ja usaldatav protsess eelarve-, rahandus- ja finantssektori erakorralise toetamise lõpetamiseks, siis kui aeg on küps väljumisstrateegiaks; nõuab rahvusvahelist kooskõlastatud poliitikat majanduse stabiliseerimiseks majandussurutise vastu, kliimamuutuse pidurdamiseks, keskkonna ja ühiskonna seisukohast säästva arengu tõhustamiseks, avalike teenuste tugevdamiseks ning kvaliteetsetel töökohtadel ja sotsiaalsel õigustel põhineva täieliku tööhõive toetamiseks; juhib tähelepanu vajadusele

korraldada vähemalt USA, ELi, Hiina, India, Brasiilia, Venemaa ja Jaapani majanduse elavdamise kavade rahvusvaheline koordineerimine, et võidelda majandustegevuse ja tööhõive languse vastu ning liikmesriike mitte üksinda kriisiga silmitsi jätta;

14. juhib tähelepanu, et mis tahes majanduse stimuleerimise programmidest väljumise strateegia peab põhinema jõukuse ja sissetuleku ümberjaotamisel ülevalt alla; on seisukohal, et kohe, kui tekib jõuline taastumine, tuleks puudujäägi vähendamiseks edendada progressiivset maksustamist vastavalt põhimõttele „tugevaimad kannavad suurimat koormust” jaotava õigluse ja tugevate töötajate õiguste, tugeva heaoluriigi, ulatuslike avalike teenuste ning parema sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse saavutamiseks;
15. rõhutab, et suure kaubavahetusbilansi ülejäägiga riigid peavad taaselustama oma sisemajanduse ja tugevdama sisenõudlust, ning et maailmamajanduse suure tasakaalustamatuse ohjeldamiseks on vaja ülemaailmsel tasandil koordineeritud poliitikat; rõhutab, et nimetatud tasakaalustamatus on praeguste kriiside allikas; tervitab seetõttu G20 riikide kokkulepet reformida ülemaailmset struktuuri, tasakaalustades maailma majandust võlgadega koormatud riikide ja jõuliste eksportijate vahel; toetab ideed, et ületarbivad riigid, nt USA, peaksid rohkem toetuma säästmisele, ning riigid, kellel on suured ülejääkide varud, nt Hiina ja Saksamaa, peaksid rohkem toetuma oma sisemajanduse arendamisele;
16. tervitab finantseerimisasutuste juhtimissüsteemi reformimisel saavutatud läbimurret, mis arvestab arengumaade kasvava tugevusega; rõhutab, et häältekvoodi nihe üleesindatud riikidelt alaesindatud riikidele Rahvusvahelises Valuutafondis vähemalt viie protsendi ja Maailmapangas kolme protsendi võrra on alles esimene samm õiges suunas; toetab Brasiilia, Venemaa ja India juhtide ettepanekut nihutada Rahvusvahelises Valuutafondis kvoodiosasid seitse protsenti arengumaade kasuks; tervitab G20 võetud kohustust kaitsta Rahvusvahelise Valuutafondi vaeseimate riikide häälte osakaalu; kutsub eesistujat ja komisjoni üles toetama Joseph Stiglitz'i juhitava rahvusvahelise valuutasüsteemi reforme käsitleva ÜRO ekspertide komisjoni analüüsi ja reformiettepanekuid;
17. juhib tähelepanu asjaolule, et kriis tabas väga raskelt mõningaid Kesk- ja Ida-Euroopa liikmesriike ning neil on raskusi laenude ja uute investeeringute saamisel; kritiseerib asjaolu, et need ELi liikmesriigid jäeti Rahvusvahelise Valuutafondi ja tema kahjulike struktuurilise kohandamise programmide meelevalda ning et ELi hädaabi kohaldab neidsamu tingimusi; juhib tähelepanu, et Rahvusvahelise Valuutafondi antisotsiaalsed programmid tuleb Euroopas keelustada ning et ELi finantsabi neile liikmesriikidele peab olema seotud Euroopa sotsiaalse mudeli põhimõtetega; väljendab muret G20 kavatsuse üle anda Rahvusvahelisele Valuutafondile suuremad volitused liikmesriikide poliitikaraamistike järelevalveks ning õiguse teostada teatud hinnang või vastastikune eksperthinnang, et tagada plaani täitmine riikide poolt;
18. rõhutab vajadust omaenda Euroopa Valuutafondi järele, kes pakuks hädaabilaene valitsustele, kes ei suuda eelarvepuudujääki rahastada või pikendada võlgade maksetähtaegu; kritiseerib seetõttu G20 kavatsust toetada Rahvusvahelist Valuutafondi uute täiendavate vahenditega, ilma et antisotsiaalsete tingimustega kriteeriumid oleksid läbi vaadatud palju rangemalt kui seda tehti viimati Rahvusvahelise Valuutafondi poolt

pärast Londonis toimunud G20 tippkohtumist;

19. tervitab asjaolu, et riigijuhtide avaldus kinnitab Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni eesmärki, sätteid ja põhimõtteid; rõhutab vajadust saavutada Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni läbirääkimistel Kopenhaagenis ambitsioonikas kokkulepe;
20. tervitab G20 riikide kavatsust suurendada oma toetust tärkava turumajandusega riikidele ja arengumaadele ning nende eesmärki täita ÜRO aastatuhande arengueesmärgid, sh kohustused kaubandusabi, võlakoorma kergendamise osas ning Gleneaglesi kohtumisel võetud kohustused, eelkõige Sahara-taguse Aafrika suhtes, aastaks 2010 ja ka edaspidi; nõuab rohkem abi vähimarenenud riikidele, et leevendada kriisi sotsiaalseid tagajärgi;
21. kritiseerib G20 tippkohtumisel võetud kohustust saavutada Doha arenguvoorus ambitsioonikad lõpptulemused; juhib tähelepanu sellele, et arenguvoorus on kavas laiendada kaubanduseeskirjade süsteemi, mis kahjustavad arenguriikide majandust ning sekkuvad riikide sisepoliitilisse ruumi; nõuab, et peatataks riigihangete, intellektuaalomandi õiguste ning investeringute ja teenuste liberaliseerimise üle peetavad läbirääkimised, sest need vastavad ainuüksi arenenud riikide huvidele, takistavad avalike teenuste osutamist ja ohustavad majanduslikku ning rahanduslikku tasakaalu;
22. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon G20 juhtidele, nõukogule, eurorühmale, komisjonile, Euroopa Keskpannale, liikmesriikide parlamentidele, Regioonide Komiteele ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele.